

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 26/01-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. mája 2001 predbežne prerokoval podnet F. A., bytom Š., zastúpeného advokátom JUDr. T. S., Advokátska kancelária, T., vo veci porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd konaním a rozhodnutiami Okresného súdu v Trnave z 5. januára 1994 sp. zn. 21 C 161/93 a z 15. novembra 1999 sp. zn. Er 957/99, Ex 275/99 a takto

r o z h o d o l :

Podnet F. A. na začatie konania o d m i e t a z dôvodu svojej nepríslušnosti na prerokovanie veci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol dňa 4. decembra 2000 doručený podnet na začatie konania podaný F. A., bytom Š. (ďalej len „navrhovateľ“), ktorým v spojení s doplňujúcim podaním z 19. februára 2001 žiadal, aby ústavný súd vyslovil, že konaním a rozhodnutím Okresného súdu v Trnave (ďalej len „okresný súd“) zo

dňa 5. januára 1994 sp. zn. 21 C 161/93, ako aj konaním a rozhodnutím toho istého súdu z 15. novembra 1999 č. k. Er 957/99, Ex 275/99 došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Navrhovateľ uviedol, že porušenie jeho ústavných práv spočíva v tom, že okresný súd v rozsudku z 5. januára 1994 sp. zn. 21 C 163/93, ktorým bol o. i. zaviazaný zaplatiť Okresnému úradu práce v Trnave „sumu 22 000,- Sk s 0,5 % penále za každý deň omeškania od 4. augusta 1993 do zaplatenia do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia“, vychádzal pri posúdení závažných dôvodov z vyhlášky č. 342/1992 Zb. o postupe pri vytváraní spoločensky účelných pracovných miest a organizovaní verejnoprospešných prác, ktorá v čase uzavretia spornej zmluvy o vytvorení spoločensky účelných pracovných miest zo 7. októbra 1991 medzi ním a Okresným úradom práce v Trnave nebola účinná, namiesto toho, aby použil voľnú úvahu, v rámci ktorej by zrejme došiel k záveru, že sú u neho dané vážne dôvody, pre ktoré nie je povinný vrátiť Okresnému úradu práce v Trnave úhradu nákladov na vytvorenie spoločensky účelného pracovného miesta. Pokiaľ v konaní pred súdom uvádzal, že skrachoval, mal na mysli celkovú finančnú situáciu, v dôsledku ktorej nemohol vykonávať súkromnú podnikateľskú činnosť, pretože sa mu nepodarilo zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na rozbehnutie podnikateľskej činnosti, v dôsledku čoho nezrealizoval ani jeden z obchodov v zmysle živnostenského oprávnenia. Za takýchto okolností, keď ako živnostník išiel do straty bez toho, aby rozbehol podnikateľskú činnosť, by sa táto situácia mohla považovať ako vážny dôvod, pre ktorý by nemusel vrátiť peniaze.

Ďalej uviedol, že pochybenie okresného súdu spočíva v tom, že uznesením z 15. novembra 1999 sp. zn. Er 957/99, Ex 275/99 zamietol jeho námietky ako povinného voči exekúcii napriek zrejmej chybe, pretože penále za obdobie od 4. 8. 1996 do 15. 4. 1999 činí sumu 111 600,- Sk (počet dní x 110,- Sk), a nie sumu 228 800,- Sk, v dôsledku čoho je poškodený o sumu 117 200,- Sk. Ďalšie jeho pochybenie spočíva v tom, že ak by súd rešpektoval ustanovenie § 12 zákona č. 567/1992 Zb., na ktoré sa poukazuje v odôvodnení sporného rozsudku z 5. januára 1994 sp. zn. 21 C 161/93, tak automaticky malo dôjsť k limitácii penále vo výške dvojnásobku dlžnej istiny, t. j. v jeho prípade by penále

mohlo činiť maximálne 44 000,- Sk. V prípade, že by súd vychádzal z § 16 ods. 1 zákona č. 592/1990 Zb., a rešpektoval toto ustanovenie, musel by ohraničiť výšku penále výškou poskytnutej istiny, t. j. v takom prípade by musel zaplatiť penále v sume 22 000,- Sk.

II.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu vrátane podnetu podľa čl. 130 ods. 3 ústavy ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nie je ústavný súd príslušný, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Predmetom podnetu navrhovateľa sú tvrdené porušenia jeho ústavných a ľudských práv garantovaných v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých sa mal dopustiť okresný súd postupom a rozsudkom z 5. januára 1994 sp. zn. 21 C 161/93, ktorým bolo navrhovateľovi v procesnom postavení odporcu v prospech Okresného úradu práce v Trnave, ktorý návrh na začatie tohto súdneho konania podal, uložené zaplatiť „sumu 22 000,- Sk s 0,5 % penále za každý deň omeškania od 4. augusta 1993 do zaplatenia do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia“, ako aj postupom a rozhodnutím z 15. novembra 1999 sp. zn. Er 957/99, Ex 275/99, ktorým boli zamietnuté námietky navrhovateľa ako povinného voči exekúcii vykonávanej na základe uvedeného rozsudku z 5. januára 1994.

Z dokladov predložených navrhovateľom, ako aj z označených spisov okresného súdu, ktoré si ústavný súd vyžiadal, vyplýva, že proti rozsudku z 5. januára 1994 č. k. 21 C 161/93-26, ktorý bol navrhovateľovi doručený 14. februára 1994, bolo možné podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia, avšak účastníci konania vrátane navrhovateľa

odvolanie nepodali, a preto rozsudok nadobudol právoplatnosť dňom 2. marca 1994 a následne sa stal vykonateľný.

Na návrh Okresného úradu práce v Trnave ako oprávneného bol okresným súdom poverený exekútor vykonaním exekúcie na základe uvedeného rozsudku. Navrhovateľ ako povinný voči upovedomeniu o začatí exekúcie z 23. júna 1999, v ktorom ho exekútor upovedomil aj o príslušenstve pohľadávky „0,5 % penále za každý deň omeškania od 04. 08. 1996 do zaplataenia – istiny – k 15. 4. 1999, t. j. ku dňu podania návrhu = 228.800,- Sk (...) a penále vo výške 0,5 % odo dňa 15. 4. 1999 zo sumy 22.000 ,- Sk do zaplataenia (...)“, vzniesol námietky, v ktorých uviedol, že „keďže zriadenie exekučného záložného práva sa viaže na nehnuteľnosť, nie je možné exekučné záložné právo zriadiť na spoluvlastnícky podiel, v konkrétnom prípade na podiel 1/12 vo vyššie citovaných nehnuteľnostiach. Vzhľadom na uvedené navrhujem, aby okresný súd vyhovel mojim námietkam a aby v zmysle § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku vyhlásil exekúciu za neprípustnú pre rozpor s ustanovením § 170 Exekučného poriadku a zastavil exekúciu“. Okresný súd uznesením z 15. novembra 1999 č. k. Er 957/99-12, Ex 275/99 tieto námietky zamietol s odôvodnením, že „nie sú dôvodné. Povinný neuviedol žiaden dôvod, ktorý by odôvodňoval zastavenie exekúcie. Upovedomenie bolo vydané v súlade s LV č. 176, záložné právo bolo zriadené len na 1/12 nehnuteľnosti v súlade s podielom povinného (...) Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie (...)“.

Podľa konštantnej judikatúry na konanie a rozhodovanie o porušení základných práv fyzickej alebo právnickej osoby je ústavný súd oprávnený len vtedy, ak im ochranu neposkytujú všeobecné súdy alebo iné orgány (II. ÚS 13/00). Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd, tak ako sú uvedené v druhej hlave ústavy, totiž nezakladá automaticky aj príslušnosť ústavného súdu na konanie o nich. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou podľa čl. 11 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. V zásade len po vyčerpaní

opravných prostriedkov, ktoré im ako účastníkom konania priznáva Občiansky súdny poriadok, môže byť prípustný návrh na ústavný súd (I. ÚS 9/00).

Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní podnetu fyzickej alebo právnickej osoby zistil, že ochrany základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namietala, sa navrhovateľ mohol domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným orgánom, takéto podnety pravidelne odmietal ako zjavne neopodstatnené alebo pre svoju nepríslušnosť na ich prerokovanie (napr. I. ÚS 34/98, I. ÚS 16/98, II. ÚS 23/00).

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní podnetu navrhovateľa skúmal, či pri ochrane tých základných práv, porušenie ktorých namietal, navrhovateľ využil dostupné a účinné právne prostriedky nápravy.

Pokiaľ ide o tvrdené porušenie práv, ktorého sa pri právnom posúdení opodstatnenosti nároku Okresného úradu práce v Trnave na penále mal dopustiť okresný súd v rozsudku z 5. januára 1994 č. k. 21 C 161/93-26, ústavný súd konštatuje, že navrhovateľ nepodal proti tomuto rozsudku odvolanie, ktoré bolo prípustné, a teda nevyužil dostupný a účinný právny prostriedok nápravy tých porušení jeho práv, ktoré teraz namietal v podnete pred ústavným súdom.

Pokiaľ ide o tvrdené porušenie práv, ktorého sa mal okresný súd dopustiť pri následne vedenej exekúcii na základe uvedeného právoplatného a vykonateľného rozsudku súdu, ústavný súd konštatuje, že navrhovateľ v námietkach podaných proti upovedomeniu exekútora o začatí exekúcie popri uvedených dôvodoch nenapadol aj nesprávnosť výšky príslušenstva pohľadávky (penále), a preto nevyužil tento opravný prostriedok pred všeobecným súdom v tom rozsahu, v akom predmetným podnetom napadol postup a rozhodnutie okresného súdu z 15. novembra 1999 č. k. Er 957/99-12, Ex 275/99. Navrhovateľ pritom mohol v konaní pred okresným súdom namietat' aj nesprávnosť výšky penále uvedenej v upovedomení exekútora o začatí exekúcie, a tak dosiahnuť pre seba prípadne priaznivejšie rozhodnutie o námietkach voči exekúcii.

Navrhovateľ vo svojom podnete nenamietal, že okresný súd nerozhodol o tých dôvodoch, ktoré vo svojich námietkach uviedol.

K uvedenému treba dodať, že ústavný súd nemôže rozhodovať namiesto všeobecných súdov v občianskoprávných veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 15/94) a nemá právomoc konať a rozhodovať o veciach, ktoré sú zverené do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 36/96).

Nakoľko v konaní na ochranu tých základných práv, porušenie ktorých namietal navrhovateľ, nebola vo veci daná príslušnosť ústavného súdu, bolo potrebné jeho podnet po predbežnom prerokovaní z tohto dôvodu odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.